

.. Izhaja vsak petek dopoldne. ..
Naslov: TRST - TRIESTE
CASELLA CENTRO 37
.. ali pa: Via Imbriani 9/III. ..
—oOo—
Izdaja: konsorcijska MALEGA LISTA

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

„MALI LIST“ - Trieste - C. Corr. Postale
NJSKO KNJIZICA (Dr. P. P. P.)
LJUBLJANA (JUGOSLAVIJA)
Odg. urednik IVAN PRESEL

Mali koledar.

Petek, 11. junija: Srce Jezusovo, Barnaba. — Sobota, 12.: Flora. — Nedelja, 13.: Anton Padovski, svetogorska kronanica. — Ponedeljek, 14.: Bazilij. — Torek, 15.: Vid, Modest in Krescencija. — Sreda, 16.: Jošt. — Četrtek, 17.: Adolf, Lavra. — Petek 18.: Efrem.

MALE NOVICE

Mussolinijev obisk.

Napram senatorju Salati je izjavil Mussolini, da bode o priliki, ko pride v Trst, obiskal tudi Reko, Pulo in Zadar.

Avstrija in Jugoslavija.

Med obema je sklenjen konečni sporazum o plačilu vojne odškodnine in drugih svot, ki so s tem v zvezi. Avstrija mora plačati vsega skupaj 700.000 zlatih kron.

Na Hrvaškem.

Katoličani na Hrvaškem zbirajo sklad za ustanovitev svojega dnevnika. Dnevnik bo glasilo »Hrvatske Pučke stranke«, katera ima enak program kakor »Slovenska ljudska stranka«. Tudi Slovani v Italiji bi potrebovali odločnega katoliškega dnevnika.

Iz cerkvenega življenja.

Prejeli smo:

Na zadnji pastoralni konferenci so duhovniki dekanije Opčine določili sledeče dneve za slovesne evharistične tridnevne o priliki Svetega leta: Katinara: 16., 17. in 18. julija. - Bazovica, 30., 31. julija in 1. avgusta. - Sv. Križ pri Trstu: 6., 7., 8. avgusta. - Kontovel: 13., 14., 15. avgusta. - Prosek: 6., 7., 8. septembra. - Opčine: 17., 18., 19. septembra. - Trebče: 8., 9., 10. oktobra. - Te tridnevne se prirejajo, da se vernikom da prilika opraviti pobožnost sv. leta. Kot uvod omenjenim slovesnostim se priredi svetoletna procesija s Katinare k sv. Jožefu v Ricmanje v nedeljo 11. julija popoldne. Te procesije v Ricmanje se morajo vdeležiti tudiosednje župnije in s to procesijo izpolniti enega bistvenih pogojev za odpustek sv. leta. Tridnevne se bodo začele z malo uvodno pobožnostjo na predvečer prvega dneva in se končavale s slovesno evharistično procesijo v nedeljo (oziroma praznik) popoldne. Vse to se naznaja pravočasno da se morejo ravnati v bližnjih dekanijah glede enakih prireditvev v svojem okolišu.

ZVONOVI.

Vlivanje novih zvonov na račun vlade se bo nadaljevalo. Monsinjur Costantini, ki to delo vodi, je posredoval pri finančnem ministru Volpiju in ta je odgovoril s pismom 20. maja tega leta, da so denarne težave premagane in se bo pretrgano delo zopet nadaljevalo, da se z zvonovi oskrbe tiste cerkve, ki jih še niso dobile. Prednost imajo tiste cerkve, ki so na podlagi dogovora med Italijo in Avstrijo pravočasno vložile prošnjo za odškodnino. Tiste cerkve, ki so to opustile, naj pa sedaj nemudoma vložijo tozadevno prošnjo na pristojno finančno intendanco.

A. FURLAN.

Iz Specije

So poslali pozdrave slovenski vojaki 8. topn. polka: Fran Penko, Št. Peter na Kr.; Prašelj Josip, Dolina; Godina Iv., Škedenj; Rupnik Andrej, Idrija; Hočevan Anton, Prebeneg; Žerjal Rudolf, Opčine; Kabaj Ciril, Tinta Bruno, Rojan; Golob Anton, Idrija; Kovač Fr., Postojna; Gruden A., Idrija.

Kit.

Ta največja morska žival se le redkokdaj vidi v sredozemskem morju. Videli so ga letos maja meseca blizu Palerma ob Siciliji s parnika Karadžordže, ki je vozil jugoslovanske izletnike.

Jager prijaga, kaj mi pomaga Slavnega lova smešen konec

Na binkoštno nedeljo se je pripetil na Dolenjskem blizu Žužemberka zabaven dogodek, ki je vzbudil daleč naokrog obilo smeha. »Divji mrjasec« je prilomastil iz gozdov okoli Hinj naravnost v Stavčovas. Tam pa so ga napadli fantje in otroci s kamenjem in pognali doli na travnike. Od tam je pred preganjalci prhnil v Krko, jo preplaval ter jo mahnil proti Zafari. Pa tudi tu ga je čakala ista usoda. Pred točo kamenja se je umaknil nazaj v Krko, ker je bil sredi vode še najbolj varen. A kmalu prihitel lovec z Gomile in iz največje bližine strelja na zverino. Ta pa se za to nič ne zmeni. Porčeni gledalci so rekli, da lovec nič ne zade ne, bolj lahkoverni pa, da se zver kroglami prime, zato, ker je binkoštna nedelja. Lovec je bil že v skrbeh, kaj bo, če se zver ujezi, ko mu poide municija. A rešitev je že tu! Iz Zafare prihitel junak z bridko sekuro v roki. Naglo se sleče, skoči v vodo, neustrašeno plava do zveri ter ji z vso močjo zasadi sekuro do ročaja med rebra. Zver zacvili, rdeč curek se pokaže na vodi in po nji je bilo. Mnogobrojno občinstvo,

ki se je nabralo na obeh bregovih Krke in je drhtelo v strahu za junakovo življenje, se je oddahnilo in mu živahno čestitalo. Mrtvo zverino spravijo na suho ter jo takoj po lovski šegi očistijo. Toda, o joj! Ko pridejo zraven starejši in izkušeni ljudje, spoznajo, da to ni nikakr divji mrjasec, ampak prav navadna domača svinja hrvaške pasme. Neki posestnik iz hinjskega Vrha je bil prejšnji dan kupil štiri prašiče od nekega prekupca v Zagradcu ter jih gnal proti domu. Med potju mu pa je eden ušel v gozd, ker je bil pač vajen hrvaških šum. V nedeljo zjutraj je šel mož begunca iskat, sled ga je pripeljala v Stavčovas, kjer je naletel ravno na kolino. Junak iz Zafare je pričakoval nagrado in njegovi domači so z vso resnostjo trdili, da mu ne odide. In res, zvečer je prišla. Lastnik je junaku predložil račun za ubito žival, okoli 6000 kron, katere ima plačati v izogib tožbe. Tako se je lovška sreča spremenila v smolo. Hudomušneži trdijo, da zato, ker je šel junak na lov mesto k maši.

Noetova barka.

Italijanski katoliški tednik »Vita Nuova« je povedal par gorkih gospodom s tržaškega magistrata. »Boskih svetnikov«, pravi, je 80; po svojem prvotnem strankarstvu se dele tako: 23 fašistov, 18 demokratov, 17 nacionalistov, 6 social-reformistov, 16 komunistov. Po vseh teh strankah je razsejanih ducat Judov. Nad zborom plava še vedno duh framaščstva, prav nič jih na ženira tuintam pokazati staromodne framašonske kremplje, zlasti sovraštvo proti katoliški veri. Vkljub temu pa si magistrat lasti vpliv na cerkvene zadeve. To je neko žalostno in smešno razmerje, da ima brezversko taborišče količkaj odločevati v zadevah vere; če je pa treba doprinesiti potrebne stroške za cerkve, pa pravijo, da versni treba. Tega nenaravnega razmerja se po našem mnenju krivi tudi italijanski katoličani sami, ki so kakor božji volki z vsem zadovoljni.

Angleški rudarji.

Poročali smo, da so angleški premogokopi začeli štrajkati s 1. majem. Koj za njimi so za par dni vsi angleški delavci vzdignili generalni štrajk, potem pa šli spet na delo. Toda rudarji se niso udali. Vsa pogajanja med gospodarji in premogarji so bila dozdej brezuspešna. Mnogo fabrik je moralo delo ustaviti, ker manjka premoga za kurivo. Nemški rudarji so se izrekli solidarni z angleškimi tovariši in so rekli, da ne bodo dovolili, da bi se nemški premog izvažal na Angleško. Tudi ruski delavci drže z angleškimi tovariši in jim pošiljajo obilno podporo. Ba je so jim že poslali tri milijone in pol rubljev, pa še nabirajo.

Balugdžič.

Italijanskemu kralju je predložil svoje poverilne listine novi poslanik Jugoslavije Živojin Balugdžič. Balugdžič je priznan diplomat in poseben zaupnik kralja Aleksandra v Belgradu. Sedaj je postal poslanik v Italiji namesto dosedanjega poslanika Antonijeveca.

To je letalo.

Holandski inženier Fokker bo zgradil aeroplan, ki bo imel prostora za 40 potnikov. Aeroplan bo zgrajen v dveh nadstropjih.

»Goriška Straža« zopet tožena.

Dne 7. t. m. se je vršila pred goriškim tribunalom razprava per direttissima, to je, da se mora pričeti proces na ovadbo policijskih oblasti tekom 24 ur, proti odgovornemu uredniku »Goriške Straže« Poldetu Kemperlu. Obtožen je radi članka »Ob pravem času in na pravem mestu«, v katerem oče več otrok hvali resen nastop poslanca Besednjaka za slovensko šolstvo. Urednik je obtožen, da članek ščuva na odpor proti šolskim zakonom. Na predlog zagovornikov se je razprava preložila na 14. junij, da more dobiti branitelj primerne dokaze in da med drugim preskrbi stenografski govor poslanca Besednjaka v Rimu. Zaslišan bo kot priča tudi poslanec Besednjak.

Treska in hudega vranenja...

V Čužnji vasi na Dolenjskem je bila neka gospodinja v vinogradu. Ko se je bližala nevihta, je prišla malega triletnega sinčka za roko in se odpravila domov. Ko sta prišla do bližnjega zidanice, je kar v suhem strahu zagrmelo in strela je ubila mamo in otroka.

Nov način smrtne kazni.

V Carson City v državi Nevada v Ameriki so pred kratkim prvič uporabili za izvršitev smrtne kazni strupeni plin in sicer plin modre kisline. Usmrčen je bil neki zamorec. Smrt je nastopila v petdesetih sekundah, nezvest pa že polovico prej.

Povsod križ nazaj.

Po ministrski naredbi bo morala biti znanprej podoba križa v sodnih dvorinah. Tudi po dvorinah vseučilišča bo moral viseti križ, kakor je že vpeljano po nižjih šolah. Ali se bo s podobo križa vrnil tudi duh krščanske pravičnosti in ljubezni?

Če je tako res.

V Regensburgu na Nemškem se je 18. letnemu fantu sanjalo, da se je skušal obesiti. V sanjah se je pa tudi zares obesil. Mati, ki je spala v drugi sobi, je ponoči zaslišala, da se sin davi in grgra. Stekla je pogledat, ga še pravočasno odrezala in z umetnim dihanjem pripravila spet k življenju. Rekel je, da ni vedel, kaj dela, ampak le sanjal, da se obesi.

Mihec: Dokler bova živela in ure bila, imena svojega ne bova pozabila.
Jakec: Kdor se izvrže, je podla duša; še zagovarjati naj se ne skuša.

Daleč je šel naš glas!

Velikanski nemški dnevnik »München-Augsburger Abendzeitung« je priobčil Besednjakov govor v rimskem parlamentu ter se z njim izredno živo bavi. Žal, da ne moremo priobčiti vseh reči, ki jih je nemški list zapisal.

BELEŽKE.

Še pljuje. Povedali smo bili, da je »Preporod« pljunil na poslanca Besednjaka in da to ni lepo. »Preporod« se je ujezil in je v naslednji številki prvotni pljunek še razmazal. Povsopel se je do trditve, da je bil Besednjakov govor nacionalističen. Tako »Preporod« poleg resnih gospodarskih razprav tudi politične šemarije uganja. Ako že piše o politiki, naj piše stvarno.

Za klobuk ga bom pripela. Očitek za hitosti, ki smo ga vrgli »Edinosti«, si je stara šema zataknila za klobuk in z njim paradira. Mi smo ji očitali, da je storila napako, ker svetovnega mojstra telovadbe Petra Šumija ni spoznala za Slovenca. In kaj odgovarja »Edinost«? Ona v bistvu trdi, da Šumi res ni Slovenec, ampak samo Jugoslovian, ker so slovenski sokoli vpisani v enotno državno sokolsko zvezo v Belgradu. Torej dr. Wilfan ni Slovenec, prav res ne, ker je član italijanskega parlamenta, član italijanske odvetniške zbornice itd. Drugi odgovor, ki ga daje fregata, je pa ta: Slovenstvo je le rdeča kranjska marela. Če pa gre ljubljanski sokol na Francosko, tedaj zahteva spodobnost, da pusti marelo doma, to je da zataji in skrije svojo narodnost ter si namesto tega nadene liberalni državnopravni frak. »Edinost« gre še dalje v skromnosti: Ona res ne more umeti, v čem je velika politična napaka, da je utajila slovensko ime. Hotela bi, da ji to razložimo. Ali res ne umeš, stara modrijanka, tega, kar ume vsak preprosti kmet in delavec? Če je slovenska narodnost le stara kranjska marela, kaj naj potem »mili narod« napravi drugega, kakor da še to marelo vrže v kot in natakne prazni državni frak? To si jela oznanjevati potem, ko si pedeset let širila slovensko narodno zavest! In si padla tako globoko, da ničesar več ne razumeš in da te ničesar več ni sram. Zares: liberalizem je kodificirana podlost.

Narodni dnevnik, ki je ljubljansko liberalno glasilo, je priobčil članek o Narodnem svetu. Daje očetovske nauke obema strankama v Trstu in Gorici in končno nasvetuje tržaškim voditeljem, naj vendarle pristopijo k Narodnemu svetu, drugače bo za narod zlo.

Kako je s politiko

ITALIJA.

Dne 28. maja spregovoril je Mussolini v rimskem senatu o vnanji politiki: «Fašistovska vnanja politika je morala najprej dovesti k srečnemu zaključku nekaterih zadev iz prejšnjih časov. To ni šlo brez težav. Navzlic pisanim pogodbam in slovesnim obljubam se je bilo treba boriti in pripraviti mesece in leta, predno je dobila Italija skromno kolonijo Juba, katere meri 90 tisoč kvadr. kilom. Dobila je priznano oazo Jarabub, katero je že prej zasedla. Prišla je v končnovaljavno mirno posest Dodekaneza (otočja v grškem morju). Dobila je mesto Reko.

Za tem so sledila nova dejanja v zunanji politiki: dogovori z Jugoslavijo, s češko republiko. Posebno važen pa je bil podpis lokarnske pogodbe. Lokarnska pogodba je preprosta: Francija in Nemčija se zavežeta, da se ne bosta napadli z vojsko, ampak živeli v miru. Za to obljubo garantirata Anglija in Italija.

Zakaj je Italija podpisala?

Pogodbo v Lokarnu je Italija morala podpisati zato, ker ni smela ostati ob strani, ko se je tako važna pogodba delala, zato ker ni smela ostati osamljena in pa zato, da ni zavrgla priložnosti, ko je mogla kot enakovredna država postaviti svoj podpis obenem z Anglijo.

Meja v Tirolah.

Pogodba v Lokarnu ni garantirala za mejo Italije na Brennerju. To se nekaterim ni zdelo prav, a je lahko razložiti. Pogodba je bila narejena samo za Francijo in Nemčijo, za njuno mejo ob Renu. Brenner je pa drugod. Pa tudi se ni moglo od Nemčije zahtevati, naj garantira za Brenner, ker ona nima tamkaj svoje meje. Kajti na Brennerju sta si sosedni Italija in Avstrija. Če bi zahtevali od Nemčije, da za to mejo garantira, bi s tem že priznali, da se ona sme združiti z Avstrijo. To pa moramo za vsako ceno preprečiti.

Duh lokarnske pogodbe.

O tem je dejal Mussolini, da so črke pogodbe dobre, o duhu pogodbe je pa težje govoriti. Zadnji čas je dobri duh miru in sprave nekoliko opešal. Kajti ni dvoma, da je pogodba, ki sta jo nedavno podpisali v Berlinu Nemčija in Rusija, zastrla z oblaki jasno nebo lokarnske miroljubnosti.

Berlinska pogodba je kaj resna zadeva. Treba je o nji razmišljati in pazno slediti razvoj dogodkov. Za sedaj, pravi Mussolini, je gotovo to, da bo Nemčija vendarle pristopila v Društvo narodov. To reč Italija že zdavnaj zagovarja. Nevarno bi bilo in zelo neprimerno, če bi kdo hotel pristop Nemčije onemogočiti ali zategniti.

V svojem govoru se je Mussolini dotaknil zadnjih pogodb o plačevanju dolgov, govoril je o izseljevanju in o državni skrbi za izseljence. Država skrbi, da

imajo izseljenci po svetu italijanske šole in bo skrbela, da bodo imeli ne samo ljudske šole, ampak tudi srednje in višje. Nato je Mussolini razložil, kaj on razumeva pod besedo «imperializem».

Razorožitev.

Ker se veliko govori po svetu o potrebi, da države odlože orožje in da znižajo vojaške izdatke, se je Mussolini dotaknil tudi tega vprašanja. «Razorožitev mora biti popolna, drugače je le grda komedija: popolna pravim, na morju, na zemlji in v zraku. Naj se ne misli na nekako razorožitev samo na suhem, da bi se dopuščalo oboroževanje na morju; ali pa da bi se hotelo odpraviti oboroževanje na suhem in na morju, pri tem pa dovoljevati oboroževanje v zraku. Dokler se druge države ne razorožijo, se tudi Italija ne more. Ne sme se gledati le na to, koliko ima kaka država topov, ladij in zrakovplovov, ampak tudi koliko ima surovin in fabrik, s katerimi lahko v kratkem izdelata topove, ladje in zrakovplove».

O Društvu narodov.

O splošnem ravnanju v zunanji politiki je rekel Mussolini: «Nobenemu se ne bo dalo nič, naj bo kdorkoli, ako ne bo poprej Italija dobila, kar ji gre. In to bo mogoče, kajti v Društvu narodov je za vsak sklep potrebna enoglasnost. Pri tem pravilu bo fašistovska vlada neomajno vztrajala. Mi nismo načelniki državnih zvez, nimamo odvisnih malih držav, ki bi šle za nami, toda imamo svoj «veto» (t. j. možnost preprečiti vse neljube sklepe Društva narodov z enim glasom, proti) in temu vetu se ne bomo odrekli».

Škodljiva stranka

Primorski edinjaši čutijo vendarle, da je začelo ljudstvo spoznavati njihovo politično vrednost. Pravilno slutijo, da bo prišel dan obračuna. Zato pa se razburjajo in počenjajo vsak dan večje neumnosti. Njihove politične napake se drže ena druge kakor črešnje. Posebno ogabno pa je, da «Edinost» porabi vsako priložnost, kadar se prepira z narodnimi nasprotniki, da v isti sapi natolecuje večino slovenskega naroda, ki stoji za goriško organizacijo.

Zadnjič je imela «Edinost» polemiko s fašistovskim prvakom Host-Venturijem. Tisti je v svojem govoru postavil zahtevo, da se poitalijanči v Istri vsa služba božja. «Edinost» je proti njemu nastopila. A ni se mogla premagati, da ne bi hkrati vrgla blata na «Pučki Prijatelj», na «Mali list» in na istrsko duhovščino. Le kako more ona spraviti te reči v zvezo? Po pameti ne.

Koj za Venturijem se je spravila «Edinost» na Petriča. Petrič je tudi govoril v Puli proti duhovnikom, proti slovan-

skim časnikom, proti gospodarskim organizacijam. Prav je, da «Edinost» nastopi za obrambo. Toda za uspešno obrambo je treba nekaj resnobe. Te pa od strasti zaslepljeno liberalce ne pozna. Tudi svoj nastop proti Petriču so združili z blatenjem «Pučkiga Prijatelja», «Malega lista» in pa slovanske duhovščine. Kakšen vtis naj taka obramba napravi na italijansko javnost? Samo smejeti se morajo. Med tem ko je resnim ljudem bridko pri srcu, pleše glavno slovensko glasilo («glavno» ga imenujemo zato, ker izhaja dnevno le ono) v svojih čelnih člankih nizkotne valcerje in gode priskutnega «Preljubega Avguština» kakor pijana babura.

In zakaj vse to? «Edinost» ima prozoren namen. Vsa slovanska javnost zahteva ustanovitev Narodnega sveta. Tudi v liberalnem taboru se večina zavzema za Narodni svet. Absolutistična dva gospodarja v političnem društvu «Edinosti» v Trstu pa nočeta Narodnega sveta. Zato je bila dana parola njihovim listom: «Napadajte, blatite, zmerjajte nasprotno strujo. V tem prepiru bo ljudstvo pozabilo na svojo temeljno zahtevo. Razvnele se bodo politične strasti in med tem bomo našli primeren izhod iz zagate in bomo Narodni svet pokopali».

Če ta stranka ni škodljiva, potem ni škodljiva nobena reč na svetu.

Rudarske razmere na Francoskem

Ob priliki, ko je bilo v Trbovljah na Slovenskem veliko število rudarjev odslovljenih z dela, je Delavska zbornica ljubljanska poslala tri svoje ljudi v Francijo gledat, kako je tam in če bi se delo dobilo. G. Arh, ki je bil član te komisije, poročal je na shodu v Trbovljah, kaj je videl in slišal:

Prepotovali so vse večje rudnike po Alzaciji in do Kalè-ja. Obiskovali in se informirali o okoliščinah pri tamkajšnjih rudarjih Slovincih in njihovih organizacijah, na zboraevanjih, ki so jih imeli petnajst, podrobno povpraševali o delu v jamah, najsibo v premogokopih ali železornudnikih. Obiskali so tudi več jam, da so tudi o njih bili informirani.

Narodnosti so menda zastopane v Franciji kot v nobeni drugi državi. V Alzaciji so našli 32, v Kalè pa celo okoli 38 vrst narodov. V prvi pokrajini so plače premogarjev povprečno okoli 23 do 25 frankov, a železornudnikov 28—30 frankov. V drugi pokrajini t. j. Kalè je pri vseh rudnikih enako kolektivna pogodba in sicer 26 frankov na dan. Radi padanja franka so dobili zadnje mesece doklade na plačo.

Kruha ima rudar dovolj, vsak dan ima na zimi opoldne meso. Hrana za samec ne presega nikdar 10 frankov.

Stanovanjsko vprašanje je dobro rešeno. Oženjeni majo po tri sobe, z večjo družino tudi po pet sob s pritliklinami. Ker je bila severna Francija ob času vojne močno razdejana, so sezidali nove, čiš-

sto moderne hiše in v teh ima rudar tudi kopalnico. Vtis je bil za delegacijo presenetljiv, ko so obiskovali in pregledovali stanovanja. Kino in sportne prireditve posejajo zastoj. Zdravstvene razmere so ugodne. Jame so večinoma suhe, jamska ventilacija dobra, v rudnikih se sveti z varnostnimi svetilkami, v železornudnikih s karbidosvetilkami.

Industrija je zelo v razvoju in vidno rastejo iz tal nove kolonije in industrije.

Druge narodnosti, kakor Poljaki, Čehi itd. imajo povsod svoje cerkve in šole. Šolo dobe, ako se priglasijo 32 otrok. Tudi naši imajo nekaj šol.

Delo v jamah je tako kot pri nas, kar se tiče nevarnosti. Samo pri stoječih premogovnih slojih je nekoliko nevarnejše in teh se nekaj nahaja v Alzaciji. Sloji v Kalèju so do 5 m močni kakor v Poruhrju na Nemškem. Delo pri železornudnikih je pač težavnejše, ker ga naš rudar ni navajen. Mora biti vsak kopač pri teh rudnikih tudi miner in odpočetka opravlja nižja rudarska dela.

Vidov dan

Srbski narod je doživel 15. junija leta 1389. — dan svetega Vida — svoj črni dan. V strahoviti bitki na Kosovskem polju med Turki, ki jih je vodil sultan Murat, in med Srbi pod carjem Lazarjem, za zmagali Turki.

500 let narodnega suženjstva.

Srbsko ljudstvo je po tej bitki zgubilo svojo državo in nad njim je začel Turek gospodovati. Nešteto narodnih pesmi nam opisuje srbske junake, ki so padli za srbsko svobodo, najlepše srbske pesmi pa nam tudi opevajo žalostno dobo srbskega suženjstva. Poznavalci narodnih pesmi vseh evropskih ljudstev trdijo, da ni naroda, ki bi imel tako lepe narodne pesmi kakor so srbske.

Narodno trpljenje.

Pod Turki je srbsko ljudstvo nepopisno trpelo, telesno in duševno: zgubilo je lastno državo, plačevati je moralo davke, kakršnih ne pomni drugod nobena zgodovina, vojake je moralo Turkom dati. Ljudstvo je plakalo, pa obenem tudi upalo in verovalo v zopetno vstajenje.

Narodno vstajenje.

Stoletja je trajala sužnost in šele 489 let po kosovski bitki se je Srbija deloma osvobodila Turka, popolnoma in do kraja pa komaj leta 1912. Tega leta in sicer zopet na Kosovskem polju pri Kumanovem je prišlo do strahovite bitke, v kateri je kralj Peter, oče Aleksandra, do kosti pretepel Turke in tako temeljito maščeval prvo kosovsko bitko. Čudno: Car Lazar je na Kosovskem polju doživel črni Vidov dan, Peter Prvi pa je na istem Kosovskem polju učkal beli Vidov dan. Sedaj nam je razumljivo, zakaj Srbi Vidov dan tako sijajno praznujejo in da je v Jugoslaviji Vidov dan državni in narodni praznik.

PODLISTEK

Iz domače zgodovine

Boj za ostanke sv. Nazarija.

Ljudsko izročilo pravi, da je bil sv. Nazarij, ki je zavetnik koprške škofije, rojen v Boštu pri Truskah. Truplo tega prvega istrskega škofa in svetnika so pokopali v veliki cerkvi v Kopru.

Leta 1379. se je vnela vojska med Benečani in Genoveži. Pred Pulo so Genoveži popolnoma zmagali in Benečani so si komaj življenje rešili. Genoveži so začeli razdevati Istro. Požgali so Pulo, Poreč, Koper, Umag, Mile in druge kraje, vsepovsod so ukradli trupla ostanke svetnikov.

Drugo leto so se v marcu dvignili Benečani, da bi Genovežem vrnili glavni- co z obrestmi vred. Zmaga je bila Benečanom mila. Vsa mesta so zgubili, le Koper so trdno držali. S svojo največjo ladjo so prijadrali do Čože (Chioggia), da

bi se lotili tudi Benetk. Benečani so Genoveže zajeli in nato se je sklenil mir.

Ko so bili Genoveži zavzeli Koper, so v stolni cerkvi ukradli ostanke sv. Nazarija, ter so jih odpeljali v Genovo, kjer so jih imeli vse do leta 1422., ko je koprski škof Jeremija Pola iztirjal ostanke sv. Nazarija, ki so jih imeli skoro 45 let Genoveži.

Silovito veselje je vladalo v Kopru, ko so na posebnih ladjah prepeljali ostanke velikega svetnika. Škof sam je imel mašo v stolnici in je ob navdušenju Koprčanov zapel zahvalno pesem.

Tinjanske starine.

Leta 1847. je župnik Tone Hribar poslal škofiji tole poročilo: Ustanovitev te duhovnije je najstarejša od vseh župnij koprškega okraja. Stare listine te cerkve se nahajajo v Kopru in v Benetkah. Najstarejša številka v knjigah, ki so še v župnišču, je 1634. Na mestu sedanje cerkve je bil v časih pred Kristusovom paganski tempelj, kar pričajo tisti, ki so

gradili to cerkev in so našli pod cerkvi- jo močne zidove. Na kamnih cerkve in zvonov so letnice 1592. in 1634. Župnija šteje 470 duš v 85 hišah.

Kontovelske starine.

Ozemlje kontovelsko in proseško je zelo znamenito. Že rimski pisatelj Plinius piše v svojih knjigah (Var. L. XII. ep. 22), da je cesarica Livija, žena rimskega cesarja Avgusta, dosegla starost 82 let, ker je pila vino «Pucinum», ki je rastlo na teh bregovih. Sam škof Andrej Repič (Rapicius) je složil lepo latinsko pesem v čast kontovelskemu in proseškemu vinu.

V starih časih je imel Kontovel kape- lane, ki so bili odvisni od openskih župnikov; šele leta 1847. so ustanovili samostojno duhovnijo. Sedanje cerkev so posvetili leta 1634. Glavni oltar so prenesli iz frančiškanske cerkve v Grljanu. Samostan in cerkev v Grljanu so zgradili očetje frančiškani leta 1626, ko je bil tržaški škof Rinaldus Scarlichius (Škrlič). Cesar Jožef, ki je vladal od 1780. do 1790.,

je odpravil ta samostan. Zvonik kontovelske cerkve je bil včasih mnogo višji, pe je strela vanj udarila in potem soga popravili v sedanjo obliko.

Griču, kjer je pokopališče, pravijo Monkolan. Tam je stal v davni grad v brambo Trsta. Benečani so ga leta 1380 do tal vničili.

Kapelica je, kakor trdi zgodovinar Kandler v časopisu «L'Istria» leta 1849., iz 14. ali 15. veka. Ljudstvo pravi «Pri novi cerkvi».

Duhovnije leta 1693.

Takrat je štela župnija Opčine 3000 duš, Tomaj 3011, Košana 4003, Trnovo 6000, Jelšane 2400, Senožeče 1427, Dolina 7293, Hrenovice 4787, Brezovica 388, Povir 3000, Slavina 3600, Vodice 95, Semič 45, Borut 80, Buzet 820, Osp 670, Predloka 540 duš itd. Cela tržaška škofija je štela 66.556 duš.

Poravnajte naročnino!

Kaj nam z dežele pišejo

BRDO pri Jelšanah.

Pri nas imamo staro navado postaviti na dan prvega maja drevo. Tudi letos so ga postavili in deli na vrh rdečo cunjo, ki je visela od 1. do 6. maja. Tedaj je vaški učitelj to reč opazil in ukazal županu, naj jo dol spravi. Župan je tako naredil. A v noči od 6. do 7. maja so deli na maj dve zastavi, eno zeleno-belo-rdečo, drugo plavo-belo-rdečo. Ti dve sta stali do 18. maja. Takrat so prišli fašisti na Brdo, opazili obe zastavi in rekli, da je ena jugoslovanska. Vrgli so zastave dol in jih nesli v Trnovo. Isti dan popoldne so prišli nazaj, da bi fante prijeli in gnali v Trnovo. Fantje so pravočasno ušli. Par dni so jih lovili. Nazadnje so šli fantje sami v Trnovo, pa jim niso naredili nič.

Iz KNEŽAKA.

Kužna bolezen. Po celi vasi se je razpasla bolezen goveje živine: kuga na gobcih in parkljih. Poginilo je že 9 glav živine, enemu posestniku kar dva junca, vredna 5000 lir. Da se ne bi bolezen širila so razne varnostne odredbe, ki pa dosti ne pomagajo škoda je velika.

Tatvina. Iz Amerike se je vrnil posestnik sin Ivan Lipec in seboj prinesel precej dolarjev - seve malo se je z njimi tudi pobahal. Bival je v svoji hiši sam. Na binkoštni ponedeljek je šel v Zagorje, kjer so imeli kar dva velika plesa - višek veselice. — Ko se je krog enajstih zvečer vrnil, je dobil vse razmetano. Odnesli so mu 613 dolarjev in 5000 lir. Za tatovi ni sledu.

PLISKOVICA.

Dne 20. junija priredi naše Prosvetno društvo javno veselico. Natančen spored javimo pravočasno. Prosimo sosednja društva, da to vpoštevajo.

JABLANICA pri Bistrici.

Naš občinski urad nima svoje hiše, ker se niso domači magnatje nikoli brigali zanjo. Bili so vsi med sabo botri in so se sporazumeli tako: Namesto da bi se delali občinsko hišo, bomo rajši dali občinski urad vsakemu en čas «na fit» in tisti denar, ki bi se drugače porabil za občinsko hišo, bo ostal v žlahti. Tako so naredili, da mora občinski urad plačevati drago stanovanje pod tujo streho. Edini, ki ni imel obč. urada v svoji hiši, je bil Josip Novak iz Jablanice, ki je kot zadnji župan pripeljal občinski urad zopet na svoje mesto v Jablanico.

Sedaj smo dobili še enega podtajnika in pa novega podestata, g. Nauta, ki je zelo vljuden in postrežljiv z vsemi občinarji.

Omeniti še moramo, da imamo v Jablanici moderno kavarno, v kateri se večbajo elegantna jablanska dekleta in najbolj elegantni fantje kar čez noč. Dekleta so oblečene v ravšeline do kolen. Tudi naricane so vsak dan in parfumi-rane, tako da se ti mora dopasti, četudi je grda. In za hotel imamo prostor, če bi bil kdo tako vljuden, da bi ga na kredo odprl. — Prihodnjic še kaj več.

Jablaničani.

Z VRH KORENA.

Prosim lepo malo prostorčka v «Malem listu», ker vem da niste iz Vrh Korena dobili še nobenega dopisa, dasiravno je znan daleč širom sveta.

Vrh Korena se nahaja od Št. Petra na Krasu 12 km daljave proti vzhodu nad vasmí Palče in Juršiče 900 m nad morjem, po domače povedano v gozdu na Javorniku nad Cirkniškim jezerom v bližini državne meje, tako da smo od ene strani sosedje z Jugoslavijo. Kakor že rečeno je daleč po svetu znan zato, ker je tukaj ena sama hiša. Tu imajo lovci svoje zbirališče, potem pridejo iz petih brigat tisti gospodje, ki imajo zelene klobuke in na klobuku rumen križec in za okrasek pa iz «kurjega repa» pero. Znan je Vrh Korena iz zlatih časov, dokler je bil v cvetju pokojni «kontroban» — takrat je kokoš jajce znesla na dan po dvakrat — žalibog samo prehitro je ne-

hala. Vrh Korena je znan tudi mnogim voznikom, ki vozijo les iz gozdov: Waldenburg - Schneeberg in Windischgraetz-ovih v Št. Peter na žage veletrgovcev Mankuč-Domicelj. Vrh Korena se tudi lačni nasitujejo in žejni napajajo pa seveda samo za lirice in tudi dinarji niso izključeni.

V času svetovne vojske je bilo tu vojakov iz vseh krajev širne Avstrije: bili so Slovenci, Nemci, ruski in srbski ujetnici; Rumuni, Čehi, Poljaki, Mažari, na zadnje so došli pa še Italijani. Tako vidite, gosp. urednik, da bi človek skoro lahko rekel, da je Vrh Korena «svetovno znan» čeravno je le naznaten kraj in še to v gozdu. Poleti je tu nekaj krasnega in veličastnega, ali za to lepoto božjo se pa zima kaj kruto maščuje. Letos je prišlo sem precej oglarjev, ki delajo tu v bližini; prišle so tudi oglarice, vse mlade in zale Marice, Jelice in tudi Angioline so vmeš. Takole ob nedeljah, ko se zberejo skupaj in zapoje, se kar pozabi da živimo v gozdu.

BARKOVLJE.

Prejeli smo in priobčujemo:

Čenjeno uredništvo! Blagovolite objaviti sledeče vrste, ki se tičejo razmer v naši vasi. Naša vas slovi kot najmočnejša postojanka. Da vam pokažem značajnost nekih kolovodij, vam povem, da dva velika Slovana načelujeta znanemu rene-gatskemu športnemu klubu «Valu». — Da dokažem neinformiranost «Novic», ki se hvalijo, da je bila «Prosveta» prvo društvo po vojni, vam naznanjam, da to ne odgovarja resnici, ker je že začetkom leta 1919. delovalo M. d. «Malo» pod vodstvom Fr. Bariča in S. Pogorelca. Bila sta še mlada, toda društvo je izvrstno delovalo skozi 3 leta. Tržačanom je bilo malo znano o njem, a Barkovljanom je še zdaj v najboljšem spominu. Želeti bi bilo, da bi se obnovilo. G. Bariča bi prosil, naj javno opiše delovanje društva, da bo za vzgled naši idealni mladini. Občudujem molčečnost g. Bariča, ko medtem smatrajo razne kolovodje za bolj narod-ne kot njega, ki ima toliko zaslug pri naši mladini in ki je bil raje cele mesece doma, nego da bi zatajil svoje prepričanje. Radi tega svojega ponosa je spoštovan tudi pri fašistih in čislán med našimi najstarejšimi. — G. urednika «Preporoda», ki je zadnjič napadel naše voditelje mladinskega gibanja radi slabih načrtov za bodočnost, bi prosil, naj se obrne do našega idealista Fr. Bariča, kateri mu bo gotovo rade volje ustregel.

PLUŽNJE pri Cerknem.

Na binkoštni ponedeljek smo obhajali zadnjo procesijo za sveto leto. Udeležba je bila velika. Tudi dekleta so se udeležila teh odpustkov. A žalibog se je po-božnost hitro sprevrgla. Isti dan popoldne so šle nekatere že iskat posvetne zabave v gostilno. Pa ker je bilo slabo vreme, se jim ni nič kaj prida sponeslo. Toliko za to pot.

Opazovalec.

LOŽE pri Vipavi.

Po prazniku sv. Rešnj. Telesa od četrtka na petek dne 4. t. m. je bilo pri g. Jos. Švaglju, trgovcu in gostilničarju v Ložah pri Vipavi, ukradenih več stvari. Razven denarja, tobaka, obleke itd. je bila vzeta tudi srebrna «Remontoir» ura z verižico. Verižica ima obesek s podobo papeža Pija X. na eni strani, na drugi strani pa Kristusa kot dobrega pastirja. Poleg tega je bilo vzeto večje število raz-glednic, ki imajo napis «Pozdrav iz Lož». Dalje imajo nekatere napis «Lože pri Vipavi - gostilna Švagelj». Ukradena je bila praznična črna obleka v katere no-tranem žepu se je nahajala rumena o-krog 20 cm dolga listnica. V njej so bile razne slike. Nekatere slike, glaseče na i-me Jos. Švagelj so bile podpisane od kr. karabinerjev. Razven slik so bili v list-nici še drugi važni dokumenti. Prosi se, da se naznani prvi orožniški postaji, če bi se kje našla kaka sumljiva stvar.

Pismo iz Clevelanda

Cleveland, Ohio, 16. maja.

Čenjeni «Mali list»!

Vsaki ponedeljek, kadar pridem z dela, vprašam, če je prišel «Mali list». Včasih ga zastoj pričakujemo; tedaj si misli-mo zagotovo, da je bil zaplenjen. Najbolj nas veseli čitati dopise z dežele, ker po tistih spoznamo, kakšne so razmere. Pa tudi Mihec in Jakec dobro bijeta. — Tu-kaj v Ameriki se imamo še precej dobro, čeprav razmere niso najboljše in je pla-ča bolj pičila; pa vseeno je dovolj in dosti bolje kot tam. Tukaj imamo prostost. Cle-veland je največja slovenska naselbina v Ameriki. O tem pričajo razna društva, katerih je, mislim, čez pedeset. Imamo tu-di več slovenskih društvenih domov, za katere nam ni treba trepetati. Pa še več bi lahko imeli in lahko bi tudi drugim Slovincem pomagali, če bi bilo med na-mi več sloge, in pa če bi ne bilo alkohola.

Jaz sem nabral za popravo farne cerkve v Hrušici 92 dolarjev. Iz tega jaz da-rujem 1 dolar za «Mali list», ker se tako neustrašeno bori proti liberalski golazni. (Saj tudi tukaj igrajo liberalčki glavno vlogo). Nabrani denar pošljem v krat-kem. Darove so mi izročili sledeči: Ivan-ka Mavrič iz Hrušice 5 dol., Marija Ko-stelež r. Šajina iz Podbež št. 2 dva dol., Anton Jaksetič 1 dolar. — Videl sem, da s takim nabiranjem ne bom veliko uspe-ha dosegel. Zato sem dal natisniti 50u srečk za zlato uro in sem srečke razpo-slal na razna društva, pa tudi prijateljem, sem jih dal razprodajati. Skraja sem mi-slil, da ne bo uspelo, pozneje pa se je prodalo še precej. Iz nabranega sem pla-čal uro in vse stroške ter je ostalo čistega dobička 84 dolarjev.

Se bi bil morda kaj več nabral, a mi nedostaja časa. V tovarni delam 12 ur, pot na delo in z dela mi vzame uro. Zra-ven tega sem se to zimo udeležil 6 iger ter se učil 6 vlog.

Sedaj pa naj zadostuje. Se bom že še katerikrat spomnil s kakšnim darom, da bo Mali list prej dvotednik, pa tudi kakšnim dopisom.

Pozdravljam g. župnika Al. Kraševca v Hrušici, g. nadučitelja Ant. Marčeljo, družino Baudaž v Podgradu, vse sorod-nike in znance v starem kraju, ker mi-slim, da vsi čitajo «Mali list».

Jakob Gustinčič,
p. d. Lovrinov iz Podbež 5.

Kaj pravi svetnik

Slomšek je pisal leta 1849. takole:

Kaj se vam zdi, ali bi bilo boljše, da bi vsi ljudje govorili samo v enem je-ziku?

Kratko, nikar! Žalostno bi bilo petje orgel, ako bi vse piščali pele enako. Za-losten in dolgočasen bi bil tudi svet, ko bi vsi ljudje le v enem jeziku marnjali (govorili). Ravno tako lahko bi bilo Bogu dati vsem ljudem en jezik v govorjenju, ali božja previdnost in modrost tega ni storila; zato je sv. Duh posvetil vse je-zike, da vsak svoj jezik, v katerem govo-ri, po vrednosti zavrna s svojim srcem in zanj Bogu spodobno daje čast in hvalo. To smo dolžni tudi mi storiti.

Med vsemi jeziki mora biti Slovincem najljubši naš materinski jezik. Že več tisoč let pošteni ljudje marnjajo (govori-jo) slovensko. Kdor se tedaj tako starega jezika sramuje, je podoben trapu, ki s sebe strga lepo, pošteno oblačilo, ki mu ga je dal dober oče, se obleče po tuje in misli, da ho lepši.

Bratje in sestre moje! Ljubite svoj rod, spoštujte svoj jezik!

Po čem je lira?

Dne 10. junija si dal ali dobil:

za 100 dinarjev — 48.— L.
za 100 č. kren — 80.— L.
za 100 fr. frankov 80.— L.
za 100 šilingov — 389.— L.
za 1 dolar — 27.— L.
za 1 funt — 132.— L.

Darovi za „Mali List“.

Da bi se «Mali list» čimbolj razširil, daruje Boljunčan 10 lir. Vaški fant s Pivke 5 lir. Jusuari iz Prebenega 10 lir. Jusuari iz Plešivice in Merč 20 lir. An-ton Jagodnik in Anton Stupar iz Verona Pa, Amerika, vsak 6.20 lire, da bode «Mali list» živel slovenskemu narodu v korist in izobrazbo. Jakob Gustinčič iz Clevelanda 26.20 lire. Anton Bradelj, Dobropolje, 25 lir. Neimenovana 10 lir.

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje. Po ugodnih cenah. Tvrda Gastone Dolinar, Trst — Via Ugo Polonio 8.

PRODA se po nizki ceni enonadstropna hiša z dvema sobama, kuhinjo, kletjo, dvoriščem in vrtom z dobrim vodnja-kom, na prometni cesti v Žavljah šte-vilka 612. (blizu tovarne olja).

PRODAJAM zemljišče, hišo, hlev, 4 go-veda, 3 prašiče, ves inventar razven o-bleke. Zemljišča je 9 ha, pol travnika, pol gozda. Pohištvo v dobrem stanu. Cena 55.000 L. Ivan Kogovšek, Zavratec p. Idrija.

Ferluga Jožef, kovač v Kortah, rabi nuj-no **izvežbanega kovača** v izdelovanju vozov na prožna peresa ter veččega v kovanju volov in konj.

NAPRODAJ je hiša z vrtom z dvema par-celama ter z drvarščino. V lepem kra-ju, 10 minut od glavne ceste in župne cerkve. Primerna za gostilno ali trgo-vino. Več se izve pri g. Dužnik pri Fari Hrenovici.

HARMONIKA, dvovrstna, tržaška mar-ka, 12 basov, dvojnato triglasna, viso-ko uglašena, skoro nova, zelo močna, se proda za 800 lir ali zamenja po do-govoru za dobro kolo (bicikelj). Naslov pri upravnistvu.

**Zobozdravnik
dr. D. Sardoč**

**Špecialist za ustne in zobne
bolezni perlekcioniran na
dunajski kliniki**

ordinira v Trstu

vila M. R. Imbrani 16, I.

(Prej via S. Giovanni)

od 9-12 in od 3-7.

Duhovniki

imajo v omarah župnega urada včasí matične knjige, ki so zelo slabo vezane ali pa je vezava že popolnoma obrablje-na, tako da se posamezni listi trgajo. Kaj naj storijo? Naj pošljejo take knjige v **Katoliško tiskarno** v Gorico, Riva Piazzutta 18, kjer jim knjige popravijo, da bo-do kakor nove.

Izšel je žepni koledar

VEDEŽ

za l. 1926

dobiva se pri

ŠTOKA - TRST

d. z o. j.

Via Milano 37

in vseh trgovinah po deželi. Cena L. 4.—
Priporočeno po pošti L. 4.80

Zobozdravniški ambulatorij

TRST, v. Settefontane št. 6

**od 9. do 12. ure in od
15. do 19. ure**

Ljudske cene.

GOSPODARSTVO

Reforma denarja

List «Preporod» si je nadel to posebno nalogo, da izvojuje reformo vsega gospodarskega življenja s tem, da reformira takozvano «valuto», to je tisto dejansko vrednost, katere služi za podlago papirnega denarja.

Nam je simpatično vsako gibanje, ki ima resne cilje in poštene namene, tembolj ker priznavamo velik pomen gospodarstva za splošno narodno blagostanje in kulturo. Tudi novo gibanje, ki ga skuša «Preporod» spraviti v tek, bomo objektivno presojali in si radi prisvojili vse njegove pozitivne pridobitve. Za danes pa moramo naštetati nekatere težave, s katerimi bo to gibanje moralo računati.

Valutne težave.

Po vojni smo doživeli nestalnost valute. Plačilna vrednost denarja skače gor in dol in dela silne preglavice vladam in ljudstvu. To silovito nihanje valute pač ne more biti odvisno le od večanja in krčenja zlatih zalog po državnih bankah. Zlate zaloge so, odkar se je vojna končala, ostale v bistvu nespremenjene. So torej drugačni činitelji, kateri povzročajo, da se plačilna vrednost denarja tako strahovito menjuje.

Kaj je valuta?

Po starem so učili, da je «valuta» («valere» je latinska beseda, ki znači «veljati») cenilno razmerje med zlato zalogo in papirnatimi bankovci. Ta šolska resnica je sedaj pravrnjena, ali pa jo je vsaj treba umevati drugače, kakor se je običajno umevala.

Po naše je valuta cenilno razmerje med papirnatim denarjem in splošnim državnim kreditom. Država pa ima kredit ne samo v zlatu, ampak v zelo različnih činiteljih. Taki činitelji so n. pr. poštena državna uprava, hrabra in izurjena armada, visoka izobrazba ljudstva, razvita književnost in tehnika, bogata zemlja, močna industrija in podobno. Vsi taki činitelji dajo državi možnost, da zlato pridobi, če ga še nima in tako svoje papirnat bankovce odplača z resnično vrednostjo.

Lepa hiša na mehkih tleh ima zase isto vrednost kakor enaka hiša na skali; pa vendar je cena obeh različna. Zlata zaloga v gnili državi ne more vzdrževati dobre valute v enaki meri kakor zlata zaloga v dobro urejeni državi.

Blagovna valuta.

Iz gori povedanega je očitno, da zaloge blaga že danes dejansko vplivajo na valuto. Država, ki ima polna skladišča poljskih pridelkov ali veliko tovarniškega blaga, ali bogastvo na živini, taka država ima dober denar, ako niso pri državnem krmilu tatovi, ali pa če ne škodujejo valuti kakih drugi izredni razlogi (nevarnost vojne, zastoj svetovne trgovine itd.). Če je pa država revna na blagu, je naravno, da težje pride do zlata in je zato njena valuta šibkejša.

Amerika ima velikansko naravno bogastvo. Za blago, ki ga je prodajala Evropejcem zlasti tekom vojne, je potegnila nase zlate zaloge evropskih držav. Če bi te države imele blago doma, bi bilo tudi zlato doma ostalo.

Vse trgovsko blago je torej dandanes že dejansko tudi podlaga valute. Pa saj zlato tudi ni nič drugega kakor posebne vrste blago, kakor železo ali svinec, le vrednost ima izredno veliko, ker ga je manj in ker ima nekatere posebno cennjene lastnosti.

Zakaj se valuta meri po zlatu?

To je radi tega, ker je zlato malo in v majhni količini predstavlja veliko vrednost. Se torej lahko kontrolira. Ako bo z raznimi sredstvi modernega napredka olajšana kontrola vsega narodnega premoženja, potem bo za toliko lažje vpoštevati vse blagovne zaloge, da se bo po njih merila vrednost papirnatega de-

narja. Dandanes se to že dogaja, kakor smo zgoraj že pojasnili, vendar se še vedno vse merilo reducira na zlato. N. pr.: Češka republika lahko proda toliko tisoč vagonov premoga, toliko tisoč vagonov sladkorja, toliko vagonov finega stekla itd. itd. Vse to znese v zlato toliko in toliko. V tem razmerju ima republika kredit in njen denar plačilno vrednost.

Taka enotna ocena kredita in vrednosti bo morala ostati še nadalje, čeprav bi se namesto zlata izbralo kako drugo blago, ob katerem bi se vse drugo merilo. Brez nekega enotnega merila ne bo šlo.

Naša slovenska valuta.

Mi Primorci le malo blaga proizvajamo, katerega bi mogli prodajati. Da se vzdržujemo v gospodarskem ravnotežju, moramo ne le doma delovno moč prodajati, ampak tudi v tujino pošiljati svoje ljudi, da se tam prehranijo in kaj denarja domov pošljejo. Če bomo hoteli za oceno svojega kredita vpeljati kontrolo vsega blaga, kakor predlaga «Preporod» bomo morali vpoštevati tudi delovno moč, ki sicer ni blago, a je kreditni činitelj. Veliko trgovsko podjetje za izmenjavo blaga bi moralo imeti ob svoji strani še drugo ne manjšo organizacijo za reguliranje in kontrolo dela. Kaj bo renški zidar nesel v manjalo zadržgo v zameno? On ima le svojo moč in znanje obrti, blaga pa nobenega.

Posebna težava menjalne trgovine bo v tem, da ona ne bo mogla v izdatni meri določevati cen. Če kako blago ne gre, potem tudi potom menjalne zadržgo ne bo šlo. Kmet, recimo, bo potreboval mleke in obleke, za prodati pa bo imel vola. A ravno v tem času, ko je on prisiljen prodati, bo morda sploh slaba kupčija in cene nizke. On želi dobiti za vola 3000 lir, a kupci v Sezani bodo ponujali samo 2500. Kmet ne bo hotel dati njim, ampak bo ponudil zadržgo. Ali bo ona mogla dati 3000? Z volom vendar ne bo mogla čakati v svojih hlevih par mesecev do boljše cene. Če bo dala 3000, bo kmalu falirala. Tako bo prisiljena postati zadržgo ali družba kakor druge gospodarske organizacije. Bistvene razlike pa ne bo.

Kaj pravi minister? Dopisniku milanškega «Corriere della Sera» je finančni minister Volpi izjavil: Račun državnega zaklada ob koncu aprila izkazuje 668 milijonov preostanka; lani osorej je bilo primankljaja 226 milijonov. Papirnatega denarja kroži za 20 milijard; to število se je znižalo od marca do aprila za 400 milijonov. Državni dolg znotraj Italije znaša 93 milijard; znižal se je od marca do aprila za 413 milijonov.

Trgovina med Italijo in Jugoslavijo. V prvih treh mesecih letošnjega leta je izmed vseh držav, ki kupujejo od Jugoslavije, Italija na prvem mestu. Ona kupi od Jugoslavije več kakor tretjino vsega, kar Jugoslavija proda. V zgoraj označeni dobi je kupila za 600 milijonov dinarjev. Druge kupujejo veliko manj; vrste se tako: Avstrija, Nemčija, Rumunija, Grčija, Švica, Češka, Ogrska, Francija, Anglija.

Semenj v Divači. 26. V. Prignanih 100 krav, 300 volov, 30 telet, 100 prašičev, 100 konj. Cena: goveda po 400-450, teleta 600-650 za stot žive teže. Prašiči 6-8 tedenski 50 L. eden. Konji vprežni 1500-2500, klavni 500-1000 glava.

Cene po Italiji. Pšenica: Pjačenca 206-209 lir kvintal, Rovigo 210-212, Parma 210-215, Verona 210-212, Videm 200-203. — Koruza: Pjačenca 116-119, Rovigo 107-112, Parma 120-122, Verona 118-126, Videm 112-116. — Voli: poprečna cena od 450 do 650, krave 350-500, teleta 500-700. — Cene sene: Parma 50-55, Verona 75-87, Pjačenca 76-80, Novara 70-75, Videm gorsko seno 40-43, nižavsko 29-31.

Vojna odškodnina. Papirji vojne odškodnine (beneške obligacije) imajo borzno ceno okrog 69 lir gotovine za 100 lir obligacij.

Röntgenološki zavod

PRIMARIJA

dr. A. de Fiori

— v Gorici —

Corso Vittorio Em. III. 14

Sprejema od 9-12 in od 2-4

Obiščite važni

VI. Mednarodni vzorčni velesejem v Ljubljani

od 26. junija do 5. julija 1926.
Za nakup vstopnic v velesejem po Din. 30.— in izkaznice po L. 1.—, ki dajejo pravico do znižanega vizuma jugoslovenskega konzulata na potnem listu za L. 10.— kakor tudi do 30% znižane vožnje na italijanskih in 50% na jugoslovenskih železnicah, obrnite se na **komisarja velesejma za Italijo: Oglasni zavod G. Čehovin - Trst, Urad: Viale XX. Settembre 65, I. desno, in v čakalnici Kr. konzulata kraljevine S. H. S., Trst, Piazza Venezia, 1, pritličje.**

Važno! Na željo onih posestnikov, ki stanujejo na deželi, prevzame urad skrb za pošiljatev vstopnic in vizuma jugoslovenskega konzulata. V tem slučaju naj dotičniki dopošljejo potni list, veljaven za leto 1926. in vrhu zgoraj imenovanih zneskov še L. 7.— za režijske in poštne troške.

Predno prodaste

KOŽE

Kun, lisic, vider, divjih koz in druge divjačine, kakor tudi domačih živali, vprašajte za ceno.

Franc Stres, Kobariđ

Zaloga usnja in raznovrstnega obuvala, na drobno in na debelo. Blago prvovrstno; cene take, da se ni bati konkurence.

Stab. Tip. Silvio Spazzal - Trieste.

Dr. SANDRO RIZZATTI

SPECIALIST

za bolezni ušes, nosa, grla.
Asistent dunajske klinike.
Sprejema od 11-12 in od 3-4.
GORICA, v. Mameli (v. Scuole) 5.

Jakob Bevc

urarna in zlatarna

TRST - Campo S. Giacomo št. 5

ZLATO kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah.
KRONE plačuje više kot vsi drugi.
ZALOGA raznovrstnih ur in zlatenine.

ETERNIT

je najboljši za kritje streh

A. JANACH & C.

ZALOGA: Trieste - Trst (12)
Via Milano št. 12 (pri veliki pošti)

V zalogi ima tudi cevi za vodovode in stranišča.

JAMSTVO ZA VEČ LET. Tel. 22-42.

Zobozdravnik

Dr. LOJZ KRAIGHER

specialist za zobe in usta
sprejema

v Gorici na Travniku št. 20

in v Ajdovščini nasproti
posojilnici

Čebelarji!

Matične rešetke, kakor vse druge potrebščine za čebelarstvo dobite pri

Aleksander Ličan, II. Bistrica, pošta Bisterza.

Cene brez konkurence.

Pri večjem odjemu popust.

Največja zaloga pohištva

na Goriškem - **GORICA, Via Carducci (Gospiska ul.) 14**
Ustanovljena leta 1897.

Na izbiro 50 celotnih oprem

bodisi za spalnice

bodisi za obednice

od prav preprostih do najbolj razkošnih

Cene zmerne!

Delo trdno!

Pohištvo lastnega izdelka, izvršeno od prvovrstnih delavcev vsake stroke

ANTON BREŠČAK

VIA CARDUCCI (GOSPIŠKA UL.) 14

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.

z veliko premijo, diplomo in zlato svetinjo

Trst via Caprin 5 pri Sv. Jakobu Trst

Starši! Botri!

Birma bo!

Kje boste kupili
dobre in fine čevlje
po zmernih cenah?

Le pri FORCESSINU!

